

OBVODNÝ ÚRAD KOŠICE
ODBOR CIVILNEJ OCHRANY A KRÍZOVÉHO RIADENIA

Informácie pre verejnosť vyplývajúce

zo zákona NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov § 15a a § 14 ods. 1 písm. p) a § 15 ods. 1 písm. a).

Informácie pre verejnosť zahŕňajú najmä:

- a) informácie o zdroji ohrozenia,
- b) informácie o možnom rozsahu mimoriadnej udalosti a následkov na postihnutom území a životnom prostredí,
- c) nebezpečné vlastnosti a označenie látok a prípravkov, ktoré by mohli spôsobiť mimoriadnu udalosť,
- d) informácie o spôsobe varovania obyvateľstva a o záchranných prácach,
- e) úlohy a opatrenia po vzniku mimoriadnej udalosti,
- f) podrobnosti o tom, kde sa dajú získať ďalšie informácie súvisiace s plánom ochrany obyvateľstva,
- g) odkaz na obmedzenia vyplývajúce z ochrany dôverných informácií a utajovaných skutočností

System biologickej ochrany

Základnou úlohou komplexného systému biologickej ochrany obyvateľov je realizácia protibiologických, protiepidemických, protiepzootických, organizačných, technických, finančných a iných opatrení s cieľom minimalizovať dôsledky napadnutia biologickými prostriedkami na obyvateľov v prípade ich teroristického použitia v mieri alebo v prípade vojnového konfliktu.

Spôsoby možného uvoľnenia biologických prostriedkov rozdelujeme nasledovne:

- mimoriadna udalosť pri preprave biologických látok,
- mimoriadne udalosti na pracoviskách s biologickými látkami,
- bioterorizmus,
- použitie biologických prostriedkov vo vojnovom konflikte.

1. **System biologickej ochrany** tvoria organizačné, technické, protiepidemické, protiepzootické, hygienické a iné súvisiace opatrenia na zabezpečenie varovania obyvateľstva a vyznenia určených osôb, nepretržitého pozorovania a monitorovania, individuálnej a kolektívnej ochrany na obmedzenie a odstránenie následkov napadnutia biologickými prostriedkami teroristickým spôsobom v dobe mieru alebo v prípade vojnového konfliktu.
2. **Napadnutie biologickými prostriedkami** je ich použitie v prípade vojnového konfliktu s cieľom spôsobiť straty na obyvateľstve, zvieratách a poľných kultúrach, narušiť bežný

chod života a ekonomiky, zničiť protivníka, znížiť jeho bojaschopnosť alebo spomaliť činnosť jeho síl vytvorením rozsiahlych kontaminovaných priestorov.

3. **Bežný výskyt ochorení** je prejavenie sa účinkov pôvodcov ochorení u obyvateľstva, zvierat a poľných kultúr vo frekvencii neprekračujúcej dlhodobý priemer vyskytujúcich sa epidemických ochorení.
4. **Teroristické použitie biologických prostriedkov (bioterrorizmus)** je ich zneužitie organizovanými protispoločenskými skupinami alebo jednotlivcami zvlášť zavrhnúťhodným spôsobom proti štátnym orgánom, verejno-právnym inštitúciám a objektom s hromadným pobytom obyvateľstva s cieľom narušiť bežný chod života a ekonomiky, spôsobiť závažné straty na životoch a zdraví obyvateľstva, zvierat a na poľných kultúrach s prvkami psychologického zastrašovania skupín obyvateľstva a vytvárania paniky v dobe mieru, ktorá môže vzniknúť v značnom rozsahu z nekritickej obavy zo šírenia hromadných epidemických ochorení.

Cieľom systému biologickej ochrany je lokalizácia ďalšieho prenosu ochorení na obyvateľstvo a zvieratá, prevencia a likvidácia vzniknutých ochorení a následkov (vrátane režimových opatrení v oblastiach: zásobovania pitnou vodou, potravinami, verejného stravovania a hygienických zásad, zdravotníctva, dopravy, školstva, poľnohospodárstva, zabezpečenia poriadku, osvetu, a pod.).

Biologické prostriedky

Biologické prostriedky sú choroboplodné zárodky (baktérie, vírusy, rickettsie, plesne) a ich jedovaté produkty (toxíny) a škodcovia rastlín, ktoré sú úmyselne použité s cieľom vyvolať ochorenie a smrť ľudí a úžitkových zvierat, zničiť základne ich výživy a zničiť (poškodiť) lesné porasty.

Druhy biologických prostriedkov vhodných pre teroristické použitie

Zo základných skupín patogénnych mikroorganizmov bolo vytipovaných iba cca tridsať zástupcov vhodných pre biologické zbrane. Pre teroristické organizácie je tento okruh podstatne menší vzhľadom k obmedzeným možnostiam ich získania a špecifickým požiadavkám na rozmnožovanie, separáciu a uchovávanie mikroorganizmov.

Účinky biologických prostriedkov a ich efektívne použitie závisí od špecifických vlastností jednotlivých druhov choroboplodných mikroorganizmov a nimi produkovaných toxínov.

Rozhodujúce vlastnosti pre hodnotenie vhodnosti použitia :

- vysoká choroboplodnosť (patogenita), tzn. schopnosť vyvolať pri vniknutí nepatrných množstiev mikroorganizmov alebo dávok toxínov do organizmu vážne infekčné alebo neinfekčné ochorenia,
- schopnosť choroboplodných zárodokov vyvolať v krátkej dobe po vniknutí do organizmu ťažké infekčné choroby so smrteľnými následkami. Vzhľadom k uvedenej požiadavke nemôžu sem byť zaradené také mikroorganizmy, ktoré síce majú vysokú patogenitu ale spôsobujú len ľahké choroby s krátkou dobou liečenia. Takisto tejto požiadavke nevyhovujú pôvodcovia chorôb s nízkou inkubačnou dobou,

- vysoká stálosť a schopnosť prežívať vo vonkajšom prostredí i za nepriaznivých podmienok, túto vlastnosť majú hlavne spóry niektorých mikroorganizmov, ktoré môžu vyvolať nákazu ľudí alebo zvierat. V poslednej dobe sa venuje pozornosť príprave biologických zmesí, obsahujúcich vírusy aj rickettsie. Obidva druhy mikroorganizmov sa vyznačujú vyššou stálosťou voči pôsobeniu rôznych fyzikálnych a chemických vplyvov. Je známe, že niektoré vírusy a rickettsie si zachovávajú svoje vlastnosti aj pri nízkych teplotách a v suchom stave,
- **najúčinnejšia možnosť ich použitia** - zamorenie vzduchu aerosólmi biologických zmesí,
- neexistujúce účinné liečebné prostriedky alebo očkovacie látky, proti niektorým infekciám. V tomto smere splňujú uvedené podmienky predovšetkým nové druhy biologických prostriedkov, ktorých charakteristika a stupeň napadnutia doteraz nie je známa,
- obmedzené možnosti zisťovania jednotlivých biologických látok .

Za vhodné sa považujú iba zárodoky vytvárajúce spóry. Tie sa javia ako neživé organizmy, ktoré sú za určitých podmienok schopné obnoviť svoje funkcie.

Do skupiny mikroorganizmov spĺňajúcich dané požiadavky patria:

antrax (slezinová sneť) -	<i>Bacillus anthracis</i>
pravé kiahne (variola) -	<i>Vírus variola</i>
botulizmus -	<i>botulotoxin</i>
cholera -	<i>Vibrio cholerae</i>
mor -	<i>Pastuerella pestis</i>
sopľavka -	<i>Malleomyces mallei</i>
nepravá sopľavka -	<i>Malleomyces pseudomallei</i>
škvrnitý týfus -	<i>Rickettsia prowazeki</i>
horúčka skalistých hôr -	<i>Rickettsia rickettsie</i>
zápaly mozgu a miechy -	<i>Vírus encephalitis, encephalomyelitis</i>
Haemoragická horúčka -	<i>Vírus Ebola</i>

Spôsoby použitia biologických prostriedkov

K základným spôsobom použitia biologických prostriedkov patria :

- vytvorenie bakteriologického (biologického) aerosólu obsahujúceho choroboplodné mikroorganizmy alebo toxíny, rozširované v prízemných či vyšších vrstvách atmosféry,
- rozširovanie infekcií pomocou živých prenášačov,
- rozširovanie pôvodcov infekčných a neinfekčných ochorení diverznou a teroristickou činnosťou.

Najčastejším spôsobom použitia biologických prostriedkov je biologický aerosól. S rozširovaním choroboplodných mikroorganizmov diverznou a teroristickou činnosťou sa počíta v obmedzenej miere na splnenie špecifických úloh. Príslušníci týchto skupín sa vybavujú malým množstvom biologického materiálu a zodpovedajúcou technikou, s využitím ktorej možno pôvodcov infekčného ochorenia alebo ich toxíny rozptyľovať napr.

do ventilačných zariadení, závodov, zhromažďísk väčšieho počtu osôb, kultúrnych zariadení, obchodných centier a dopravného systému.

Priestorom napadnutia biologickými prostriedkami sa rozumie územie, v ktorom zjavným alebo skrytým spôsobom boli použité biologické prostriedky a je charakterizovaný najmä :

- zasiahnutím osôb a zvierat, prípadne poľných a lesných kultúr ,
- zamorením ovzdušia, terénu, komunikácií, stavieb, materiálu, dopravných prostriedkov a techniky,
- zamorením zdrojov vody, potravy, krmív,
- rozširovaním infekčných ochorení a celkovým narušením chodu života a výroby, s nutnosťou prechodu na osobitný režim života.

Protibiologická ochrana je súhrnom organizačných, hygienicko-protiepidemických a liečebno opatrení, smerujúcich k včasnému odhaleniu príprav na ich použitie, na ich identifikáciu a zničenie, na zníženie účinkov na živú silu, na zabránenie vzniku a šírenia infekčných ochorení medzi obyvateľstvom a hospodárskymi zvieratami a na likvidáciu následkov biologického napadnutia.

Opatrenia na likvidáciu následkov biologického napadnutia

Opatrenia na včasnú likvidáciu následkov biologického napadnutia musia byť zamerané na odstránenie vzniku a rozšírenia infekčných chorôb medzi obyvateľstvom a hospodárskymi zvieratami ako na území napadnutia biologickými prostriedkami, tak i mimo neho.

Tieto opatrenia musia vychádzať z vyhodnotenia epidemickej a epizootickej situácie v mieste a z rozboru situácie a úloh, ktoré sa predpokladajú riešiť po biologickom napadnutí. Pri organizácii a uskutočňovaní konkrétnych opatrení na likvidáciu následkov sa musí vziať do úvahy predovšetkým :

- spôsob napadnutia (otvorený spôsob, skrytý spôsob, diverzná, teroristická činnosť)
- súčasné možnosti špecifickej a nešpecifickej profylaxie,
- schopnosť niektorých mikróbov a toxínov uchovať sa po dlhý čas vo vonkajšom prostredí,
- schopnosť biologických prostriedkov vyvolať hromadné infekčné ochorenia,
- inkubačnú dobu a jej trvanie pokým sa choroba prejaví,
- zložitosť laboratórneho vyšetrenia a zdĺhavosť určenia druhu pôvodcu ochorenia,
- rozsah postihnutého územia a množstvo postihnutých jedincov.

Vyššie uvedené opatrenia na likvidáciu následkov biologického napadnutia sa realizujú postupne podľa dôležitosti hlavne z hľadiska ochrany zdravia a životov občanov a vzájomnej súvislosti.

Metodický postup činnosti pre prípad ohrozenia účinkami biologických prostriedkov

Metodický postup činnosti pre prípad ohrozenia obyvateľstva účinkami biologických prostriedkov má slúžiť orgánom velenia a riadenia ako pomôcka pre postupnú realizáciu hlavných opatrení pri výkone záchranných prác v priestore napadnutia biologickými prostriedkami. Uvedomujúc si, že každá situácia vzniknutá po použití biologických prostriedkov, vzhľadom k času, priestoru, rozsahu napadnutia, spôsobu použitia a druhu biologických prostriedkov, materiálneho, technického, tylového, zdravotníckeho zabezpečenia okresu je svojím spôsobom jedinečná, nie je možné metodický postup považovať za nemenný postup.

Metodický postup obsahuje rámec všeobecných a odborných úloh a opatrení s doporučenou postupnosťou ich realizácie. Nenahrádza ani neupravuje povinnosti právnických a fyzických osôb vyplývajúcich im pri vzniku takejto situácie z platných právnych predpisov.

Režim ochrany a činnosti obyvateľstva v oblasti ohrozenia biologickými prostriedkami

Režim ochrany a činnosti obyvateľstva v oblasti ohrozenia biologickými prostriedkami **slúži na** zabezpečenie a vykonanie mimoriadnych opatrení na území obvodu Košice v prípade zvýšeného výskytu prenosných nákaz, prípadne pri nebezpečenstve ich zavlečenia z iných území. Je realizovateľný pri výskyte nebezpečných nákaz v prípade ohrozenia alebo nebezpečenstve ohrozenia biologickými prostriedkami (ďalej „BP“).

Ohrozenie BP môže byť zjavné alebo skryté. Do úvahy v dnešnej situácii skryté ohrozenie BP (bioterrorizmus). Hlavným nepriaznivým faktorom pri tomto druhu ohrozenia je dlhá doba, ktorá uplynie medzi ohrozením a prejavom sa prvých klinických príznakov (inkubačná doba). Preto sa musí klásť dôraz najmä na včasné zistenie podozrivých príznakov, včasnú a presnú diagnostiku príslušného ochorenia, poskytnutie neodkladnej zdravotníckej starostlivosti chorým, zamedzeniu šírenia ochorenia izoláciou chorých, prípadne karanténymi opatreniami v priestore ohrozenia – ohnisku nákazy a na zabránenie šírenia paniky.

1. Hlavné úlohy a realizačné opatrenia (RO)

1. RO budú realizované pri výskyte elementárnych nákaz, najmä:
  - salmonelóze A 01
  - šigelóze A 02
  - iných bakteriálnych črevných infekcií alebo toxikózach A 03, A 04, A 05, A 08, A 09
  - vybraných nákaz prenosných zo zvierat na ľudí
  - exotických zavlečených nákaz ako cholera, mor, antrax, atď.
2. Na zabezpečovanie postupu opatrení zameraných na zamedzenie šírenia a na likvidáciu vzniknutých nákaz bude pracovať Krízový štáb obvodu Košice. Štáb bude vytvárať podmienky na realizáciu Havarijného plánu regionálneho hygienika a štátneho obvodného lekára.

3. Zdravotnícku starostlivosť hospitalizovaným pacientom zabezpečí infekčné oddelenie Univerzitnej nemocnice L. Pasteura na Rastislavovej ul. č. 43, v prípade potreby reprofiláciou lôžkového fondu v prospech infekčných postelí ďalšie oddelenia UN L. Pasteura, prípadne ďalšie lôžkové zdravotnícke zariadenia podľa nariadenia regionálneho hygienika (UNsP L. Pasteura, Tr. SNP č.1, Nemocnica Košice - Šaca)
4. Zdravotnú výchovu obyvateľstva zabezpečia všetci zdravotnícki pracovníci obvodu Košice pod vedením vedúceho oddelenia výchovy a zdravia Regionálny úrad verejného zdravotníctva (RÚVZ) v spolupráci s tlačnými aj elektronickými médiami obvodu Košice.

2. Hlásenie hromadného výskytu

Povinnosť hlásiť hromadný výskyt závažných ochorení presahujúcich bežný výskyt majú:

- každý lekár, ktorý zistil hromadný výskyt, hlási toto zistenie oddeleniu epidemiológie RÚVZ,
- každý zdravotnícky pracovník a každý laboratórny pracovník, ktorý má podozrenie na hromadný výskyt, hlási toto príslušnému lekárovi,
- ak ide o choroby prenosné zo zvierat na ľudí, prípadne sa zviera môže uplatniť ako faktor prenosu v potravinovom reťazci, majú povinnosť hlásenia aj veterinárni lekári a ostatní odborne spôsobilí veterinárni pracovníci.

3. Zavádzanie režimových opatrení na základe šetrenia v ohnisku nákazy

Epidemiologické šetrenie v ohnisku nákazy je zamerané na zistenie prameňa pôvodcu nákazy, cesty šírenia procesu nákazy, faktoru prenosu nákazy, ohraničenie ohniska nákazy. Šetrenie riadi a organizuje regionálny hygienik alebo epidemiológ. Analýzy spolu s návrhmi na zavedenie režimových opatrení predkladá krízovému štábu obvodu. Na základe jeho návrhov sa zavádzajú režimové opatrenia, ktorými môžu byť:

- intenzívny zdravotnícky dozor
- observácia
- karanténa.

Intenzívny zdravotnícky dozor smeruje k aktívnemu vyhľadávaniu infekčne chorých pomocou každodenného dopytu na ich zdravotný stav, pravidelné meranie teploty a uskutočňovanie špeciálnych vyšetrení s následnou izoláciou a hospitalizáciou zistených alebo z infekčného ochorenia podozrivých osôb. Toto opatrenie sa organizuje v prípadoch, keď chorí nie sú zdrojom nákazy (u väčšiny nákaz prenosných zo zvierat na človeka) alebo pri výskyte sporadických ochorení, ktoré nepatria medzi veľmi nebezpečné infekcie. Pri vzniku epidemických ohnisk alebo pri podozrení na ochorenie veľmi nebezpečnými infekciami sa zavádza režim observácie.

Observácia je súhrn opatrení zahrňujúcich intenzívny zdravotnícky a veterinárny dozor doplnený radom organizačných opatrení, zameraných na lokalizáciu a likvidáciu infekčných ochorení v epidemickom ohnisku. Epidemickým ohniskom sa rozumie miesto, v ktorom sa nachádza zdroj nákazy a patria k nemu i obklopujúce osoby a zvieratá a tiež územie, v ktorého hraniciach je pri konkrétnej infekcii možný prenos pôvodcu nákazy a vznik nových ochorení.

Observácia spravidla zahŕňa :

- obmedzenie vjazdu a výjazdu (prejazdu) epidemickým ohniskom,
- zákaz vyvážania materiálu bez predchádzajúcej dezinfekcie, prípadne dezinfekcie a deratizácie,
- obmedzenie kontaktu s obyvateľstvom mimo priestor ohniska,
- uskutočňovanie špeciálnych zdravotníckych a veterinárnych opatrení (okrem intenzívneho zdravotníckeho a veterinárneho dozoru), ktoré obsahujú čiastočnú a úplnú špeciálnu očistu, stanovenie protiepidemického režimu práce na zdravotníckych etapách a protiepidemického režimu práce vo veterinárnych zariadeniach a poľnohospodárskych objektoch, prípadne uskutočňovanie nešpecifickej, v niektorých prípadoch i špecifickej profylaxie.

Ak sa preukáže, že infekčné ochorenie patrí medzi mimoriadne nebezpečné nákazy (mor, cholera, pravé kiahne, slintačka krívačka, Aujezského choroba, africký mor prasiat alebo iné závažné ochorenie), zavádza sa režim **karantény**.

Karanténa je súhrn protiepidemických a protiepzootických opatrení, ktorých účelom je izolovať priestor napadnutý biologickými bojovými prostriedkami (BBP) a likvidovať v ňom prenosné ochorenie. Pri vyhlásení karantény sa zachovávajú všetky observačné opatrenia a dopĺňajú sa ďalšími sprísňujúcimi hľadiskami.

Organizuje sa predovšetkým :

- uzatvorenie napadnutého priestoru,
- zákaz výjazdu z napadnutého priestoru,
- rozdelenie zasiahnutých osôb v napadnutom priestore na malé skupiny podľa domov a bytov,
- zásobovanie obyvateľstva a obslužného personálu v napadnutom priestore,
- kontrola vykonávania všetkých uložených karanténnych opatrení,
- zdravotnícka osвета zameraná na zistenie ochorenia tak, aby zasiahnutí pochopili zmysel a význam protiepidemických a protiepzootických opatrení.

Karanténa sa vyhlasuje pri použití alebo pri dôvodnom podozrení na použitie BBP. Karanténu vyhlasuje regionálny hygienik RÚVZ vyhláškou, ktorá musí obsahovať základné údaje o situácii s poučením a príkazmi pre obyvateľstvo. Karanténa v priestore napadnutom BP trvá až do stanovenia druhu použitého BBP. Ponecháva sa v prípade zistenia pôvodcu osobitne nebezpečných infekcií, pri zistení iných druhov pôvodcu osobitne nebezpečných infekcií, pri zistení iných druhov zárodkov sa karanténa uskutoční pri observácii.

Observácia sa vyhlasuje vždy i v zdravotnícky sledovanom území, a to počas trvania karantény.

Za zdravotnícky sledované územie sa vyhlasuje územný pás široký 10 až 20 km, susediaci s napadnutým priestorom. Presný rozsah tohto územia sa stanovuje podľa spôsobu bakteriologického (biologického) napadnutia, meteorologickej situácie, územne spoločenských celkov a utvárania terénu. Zdravotnícky sledované územie sa stanovuje s cieľom vytvoriť okolo priestoru napadnutého BBP pásma, v ktorom vhodné protiepidemické, protiepzootické a ďalšie opatrenia zaisťujú ochranu nenapadnutého územia proti prípadnému preniknutiu infekčného ochorenia za hranice napadnutého priestoru.

Karanténu a observáciu odvoláva regionálny hygienik RÚVZ.

Dĺžka trvania režimových organizačných opatrení pri observácii a karanténe je určená dobou, po ktorú trvá nebezpečenstvo prenosu a vzniku ďalších infekčných ochorení osôb a zvierat v napadnutom priestore (alebo zavlečenie infekcie mimo neho) s pripočítaním maximálnej inkubačnej doby konkrétneho druhu infekcie.

Súčasne so zavedením karantény (observácie) v priestore napadnutom BP sa organizujú ďalšie protiepidemické a protiepzootické opatrenia, zamerané na odstránenie následkov napadnutia.

Tieto opatrenia zahrňujú :

- sledovanie zdravotného stavu obyvateľov a hospodárskych zvierat,
- izoláciu chorých a podozrivých z choroby v zdravotníckych zariadeniach alebo izolátoroch,
- neodkladnú nešpecifickú a špecifickú profylaxiu,
- hygienickú očistu osôb a veterinárnu očistu zvierat,
- dezinfekciu, dezinfekciu a deratizáciu,
- stanovenie režimu ochrany a činnosti.

Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva a hospodárskych zvierat sa organizuje v celom priestore napadnutom BP. Dôraz sa kladie na aktívne vyhľadávanie chorých alebo podozrivých z infekčného ochorenia.

Pre včasné zaistenie chorých alebo podozrivých z ochorenia sa meria telesná teplota osôb a bazálna teplota zvierat v napadnutom priestore. Včasné odhalenie chorých je dôležité najmä vtedy, keď nepriateľ použil zárodoky mimoriadne nebezpečných nákaz, ktoré majú krátku inkubačnú dobu a vysokú nákazlivosť (kontagiozitu).

Vyšetrenie chorých osôb prostredníctvom zisťovania telesnej teploty alebo inými príznakmi infekčného ochorenia sa deje priamo na mieste zistenia, kde sa tiež stanoví diagnóza o ďalšom liečebnom postupe.

Izoláciu chorých alebo z infekčného ochorenia podozrivých osôb je nutné uskutočniť čo najskôr. **Izolácii** chorého s rozumie jeho oddelenie od zdravých osôb na celú dobu jeho nákazlivosti (obdobie vylučovania choroboplodných zárodkov). Izoláciu nariaďuje regionálny hygienik. V bytoch, domoch či organizáciách, z ktorých boli tieto osoby odsunuté do izolátorov, sa musí vykonať konečná ohnisková dezinfekcia.

Izolácia osôb chorých alebo z infekčného ochorenia podozrivých sa uskutočňuje v objektoch na to predurčených. Pri veľkom počte infekčne chorých alebo z choroby podozrivých, keď na izoláciu nestačia tieto objekty, sa chorí ukladajú improvizovane vo vhodných priestoroch, tvoriacich uzavretý areál, ktorý určí regionálny hygienik.

Odsun infekčne chorých do liečebných zariadení sa uskutočňuje zdravotníckymi dopravnými prostriedkami predurčenými na prevoz infekčne chorých.

Neodkladná nešpecifická profylaxia sa v priestore napadnutom BP uskutočňuje ešte pred stanovením druhu použitého pôvodcu, predovšetkým pri podozrení na použitie pôvodcov prenosných ochorení nebezpečných pre osoby a zvieratá. Jej cieľom je zabrániť vzniku a šíreniu choroby, zmierniť jej priebeh alebo preklenúť obdobie do zistenia pôvodcu nákazy. Spočíva predovšetkým vo všeobecnej vakcinácii a podávaní širokospektrálnych antibiotík.

Špecifická profylaxia a liečba vzniknutých infekčných ochorení sa uskutočňuje po zistení použitého druhu BP. Na základe nariadenia sa vykonáva ochranné očkovanie (vakcinácia) zasiahnutého obyvateľstva a hospodárskych zvierat. Ak sa ochranné očkovanie

už uskutočnilo, vykonáva sa preočkovanie (revakcinácia) s prihliadnutím na čas posledného očkovania a trvania imunity.

Hygienická očista osôb a veterinárna očista zvierat má za cieľ odstrániť rádioaktívne látky, zneškodniť alebo odstrániť otravné látky a bakteriologické (biologické) prostriedky z povrchu zamorených osôb a zvierat a tým obmedziť vznik a šírenie infekčných ochorení v priestore napadnutom BP i mimo neho.

Súhrn opatrení špeciálnej očisty uskutočňovaný v priestore napadnutia BP **zahrňuje :**

- čiastočnú a úplnú hygienickú očistu a veterinárnu očistu hospodárskych zvierat,
- dezinfekciu odevov, obuvi a prostriedkov individuálnej ochrany,
- dezinfekciu techniky a dopravných prostriedkov,
- dezinfekciu úkrytov, obytných priestorov a terénu,
- dezinfekciu vody, potravín a krmív,
- hubenie hmyzu, kliešťov, hlodavcov a ostatných prenášačov.

Odporúčaný postup manipulácie s materiálmi podozrivými z kontaminácie nebezpečnými biologickými prostriedkami

Charakteristické identifikačné znaky materiálov a zásielok podozrivých z kontaminácie pôvodcom antraxu alebo inými nebezpečnými biologickými prostriedkami:

- veľa známok na obálke,
- rukou napísaná alebo nesprávne napísaná adresa,
- nesprávne tituly a oslovenie adresáta,
- gramatické chyby,
- olejové alebo farebné škvrny, podozrivý zápach,
- neuvedená spiatočná adresa,
- vyššia hmotnosť listu (balíčka),
- tvarovo nesúmerná alebo nerovná (hrboľatá) obálka
- vyčnievajúce drôty alebo kovové (napr. hliníkové) fólie,
- veľa zabezpečovacieho materiálu, ako lepiace pásy, nálepky a pod.,
- veľa nápisov a označení, farebne a tvarovo pútavých nálepiek s textom alebo obrázkom,
- tikanie vo vnútri obálky,
- označenie na obálke ako „ dôverné “, „ do vlastných rúk “ alebo „ osobné “,
- odlišné miesto odoslania na spätnej adrese od miesta odoslania na poštovej pečiatke,

Podozrivé materiály a zásielky sa vo väčšine prípadov vyznačujú kombináciou viacerých horeuvedených identifikačných znakov.

Odporúčaný postup manipulácie

- a) s podozrivým neotvoreným listom (balíkom), prípadne aj označeným ako „ANTRAX“

- 1) netriasť zásielku a nevyberať jej obsah,
- 2) vložiť zásielku do plástového vrečka alebo nejakého iného vhodného obalu (kontajnera), aby obsah nemohol vytekať,
- 3) ak nie je vhodný obal alebo kontajner k dispozícii, zásielku zakryť, napríklad oblečením, fóliou, papierom, smetným košom – už ju neodkrývať,
- 4) opustiť miestnosť, zavrieť jej dvere aj časť budovy, aby ďalšie osoby nemohli prísť do kontaktu s podozrivou zásielkou – zabráňovať vo vstupe dovnútra iným osobám,
- 5) na dvere miestnosti (časti budovy) pripevniť list papiera s nápisom :
„ POZOR! PODOZRIVÁ ZÁSIELKA!
- 6) umyť si ruky mydlom alebo saponátom a vlažnou vodou, aby sa prášok nerozšíril na tvár,
- 7) pre príslušníkov policajného zboru (PZ) si pripraviť zoznam všetkých osôb, ktoré sa nachádzali v čase zistenia podozrivej zásielky – tento im predložiť;

b) s listom (balíkom) s obsahom prášku, prípadne s práškom vysypaným na povrchu :

- 1) neutierať prášok, ale ho okamžite zakryť, napr. oblečením, fóliou, papierom, smetným košom, a potom ho neodkrývať,
- 2) opustiť miestnosť a zavrieť jej dvere aj časť budovy, aby ďalšie osoby nemohli prísť do kontaktu s podozrivou zásielkou, pripevniť na dvere list papiera s nápisom : „ POZOR! PODOZRIVÁ ZÁSIELKA ! “
- 3) zabráňovať vo vstupe dovnútra iným osobám,
- 4) umyť si ruky mydlom alebo saponátom a vlažnou vodou, aby sa prášok nerozšíril na tvár,
- 5) ak sa nachádzame doma, hlásiť prípad miestnej polícii,
- 6) ak sme v zamestnaní, hlásiť prípad miestnej polícii,
- 7) vyzliecť kontaminované oblečenie, vložiť ho do plástového vrečka, iného obalu alebo kontajnera a odovzdať ho osobám prichádzajúcim prípad riešiť ,
- 8) čo najskôr sa osprchovať mydlom a vlažnou vodou, nepoužiť však žiadne iné dezinfekčné prostriedky (najmä na tvár),
- 8) pre príslušníkov PZ si pripraviť zoznam všetkých osôb, ktoré sa nachádzali v miestnosti alebo časti budovy v čase zistenia podozrivej zásielky – najmä tých, ktoré prišli do kontaktu s práškom – tento zoznam im poskytnúť;

c) pri podozrení s kontaminácie miestnosti aerosolom :

Po aktivácii nejakého výbušného zariadenia s tlmeným výbuchom, po obdržaní varovnej informácie o kontaminácii ventilačného systému alebo klimatizácie, prípadne po varovaní o rozšírení biologického prostriedku vo verejnom priestore:

- 1) vypnúť všetky ventilátory alebo klimatizačné jednotky v miestnosti aj v celej budove,
- 2) okamžite opustiť danú oblasť (daný priestor),
- 3) opustiť miestnosť a zavrieť jej dvere aj časť budovy, aby ďalšie osoby nemohli prísť do kontaktu s podozrivou zásielkou,
- 4) pripevniť na dvere list papiera s nápisom : „ POZOR! NEBEZPEČENSTVO KONTAMINÁCIE ! “
- 5) zabráňovať vo vstupe dovnútra iným osobám,
- 6) ak sa nachádzame doma, hlásiť prípad miestnej polícii,
- 7) ak sme v zamestnaní, hlásiť prípad miestnej polícii a upozorniť vedúceho zamestnanca,
- 8) pre príslušníkov PZ si pripraviť zoznam všetkých osôb, ktoré sa nachádzali v miestnosti alebo časti budovy v čase vzniku podozrenia z kontaminácie aerosolom – tento zoznam im poskytnúť.